

Ханты Ясәң

Основана
1 ноября 1957 года

21.08.2025
№16 (3676)

Хоттед хуятәт вәйтаныйлсәт

6 »

Сүмәтнюд кәртән ханты вәлум хоттед хуятәт вәйтаныйлсәт. Нявремәт опрацдал оләңән уша версәт.
В. Ирган китум хур

Лүвәт эвәлт
пурмәсәт эвәтты
вәндтәсыйт

» 4-5

Ма ай
мириём

» 8-9

Пүпи
якты хот
әшкала

» 10-11

Хутыса армияя мәнум айлат хәйт имета нётупсы вух холумты

Тәм нётупсы холумты шир тайлът лаварта ювум айлат неңәт, мәтайт икиләд армияя служитты китсыйт муй па военной училищайн олаңмит курсан вәндтылдәт. Югра мўвн интам щит 63997,5 шойт вуха йил.

Ши нётупсы онлайн ширн госуслугайт хуца, «Социальный фонд России» тәхийн муй па МФЦ хотн вохты шир вәл. Ши пәта воинской часть

хуца мосты непек вўты мосл, щәта хәншман ат вәл, муйсәр тәхийн ши хә служитл па хән ши верл етшәл. Вохты непек фонд хуца

10 хәтл мәр вантлы па елды 5 хәтл пурайн ши вухәт айлат еха сухуптәлийт.

Няврәм сема питты юпийн имет «Социальный фонд России» тәхи эвәлт

тыләш вухн сухуптәты питлыйт, Югра мўвн щит 27427,5 шойт вух. Ши вух холумты щира ши тәхия мәнты па щәта вохты непек хәншты мосл.

Ши вер олаңән мулты иньщасты ки ләңхалты, Социальной фонда ши карты кел хўват звонитты мосл: 8-800-100-00-01 (щит тәрум пәта).

Хәнты ясаңа тулмащәт: **Надежда Новыхова**

Югра мўвн вәлты хотәта газ талты питлә

Тәта мосванән округев правительства хот хуца кәщайт мирхот версәт, хута Югра мўвн кәща хә Руслан Кухарук путәртәс, муй ширн йамсыева арталуман тәм юхи хәщум олаңтн кашәң хәннәхә вәлты хота газ тўрпа талты мосл.

Ши вулаң вер унтасн, вантә, мўң округевн вәлты хәннәхуятәт тәм поступсы ширн кашәң йилпа омәсты хот хуца газ тәйтыя питләт.

Щәлта мўв илпи рўв есәлты ехлўв вән кәщайтн щимәщ вер тўңматты па рәпата тәты пәта елды планәтн мәсыйт.

» Тәм йисн газ талты вер кашәң хәннәхә па хоттел хуятәт вәлупсы ширәта вән унтас тәтыя веритл. Вантә, хәннәхуятәт ләтутәт кавәртты па хотләл йма хошмәлты веритләт. Ши тумпийн арсыр рәпитты тәхета, хута мосмитл, ищи газ есәлты карты тўрәт верты рәхл, – щиты округ

ЖКХ па энергетика тәхи кәща хә Матвей Каров тәм мирхот мәнум пурайн кәщаита путәртәс.

Мосл лупты, хуты Югра мўв газ карты тўрәт хўват есәлты верәтн Россия мўв арсыр тәхет кўтәтн нух питәс. Ши киньща газ ар тәхета талты шир мўң

хон пәлкев президент хә Владимир Путин 2021-мит олн закон ширн ләщәтәс.

Нял ол мәр Югра мўвн тәмәщ поступсы унтасн 3300 хота газ версы. Тәм мирхотн кәщайт лупсәт, хуты 182 хота ин ши газ есәлләт. Араттелн па 5015 хота планәт ширн газ тәм олн ләщәттыя кәщайт вўтыщәлләт.

Округев кәща хот айкеләт ширн хәнты ясаңа тулмащәт: **Владимир Енов**

Кәшаң мир тәты тухләң хопәт яңхты вер олаңән поступсы нух вантсы

Югра мўв кәща хә Руслан Кухарук мирхот верәнтәс, щәта кәшаң мир тәты тухләң хопәт яңхты вер олаңән поступсы 2030-мит ол вәнты нух вантсы.

Тәм поступсы ширн кашәң ол тухләң хопәт яңхты вер па вәнт шушет эвәлт мәшитты ех пәльница тәты вер пәта

немасыя вух сухуптәлды. Ши тумпи машинайт яңхты кев әшәт хўваттыин аршәк ай леккәр хот омәсты мосл. Тәм йисн онлайн ширн

мир лекшитты вер ләщәтты пәта мосты щўңкәт ләтты мосл.

Руслан Кухарук лупәс:

» Интам Югра мўвевн кәшаң ех лекшитты тәты тухләң хопәт йилуп ширн рәпитты питләт. Щит эвәлт мәшәң хәннәхә соращәк пәльница тәлы муй па вәнт шушия юхәтман онлайн ширн ймәлды. Щит эвәлт аршәк мәшәң хуят йма йил.

Округ мир ймәлты вер

тәты департамент кәща юкана вәлты хә Максим Малхасьян путәртәс:

» Елды мир лекшитты вет бригада ех тухләң хопәтн округев хўваттыин яңхты питләт. Ин лўңәтсўв, ел хәт ол мәр 20 шура сәшәң хәннәхә тухләң хопәтн тәлўв.

Мосл лупты, тәм йилуп поступсы вўсы, ләлн елды федеральной бюджет эвәлт ши мосты вера вух ат мәсы. Щит «Совершенствование экстренной медицинской помощи» федеральной поступсы ширн верлы.

Округ правительства айкел хәнты ясаңа тулмащәт: **Людмила Гурьева**

Муй щирн атум верат эвэлт давдасман вэлты

Мўң округевн вэлты ёх кашаң хәтл, ән вәты хуятат пида карты кел, хўват путәртман депәлдыйт, вухдал долумдыйт па дыв вух такды хайдыйт. Щимәщ верат округев хўваттыйн иса вошәтн вәсәт.

Югра мўев Прокуратура тахи ёх щирн, депәлты хуятат арсыр щирн вухат долумдәт. 2025-мит оң вет тылащ мәр округевн хәлум щурәс мулдас щимәщ атум вер тывәс. Хутыса щимәщ атум вера ән питты:

- ◆ нәңена ән вәты номер эвәлт хуят ки вухаң нәтупсы олаңаң карты кел, хўват путәртәл, ши хуят пида елды аң путәртә;
- ◆ ән вәты хуята нәң немен, банковской картаен па па верлән олаңаң аң лупа, вантә, дыв депәлман лупты веритләт, хуты банк муй полиция хуца рәпитләт;
- ◆ банкоматхуца пин-код нәратман ёш пәтийн ләп тәхрә, ләдн па хуятн аң шиваләды;
- ◆ ән вәты хуята вухлән аң китәдн, вантә, дыв лупты веритләт, хуты дыв рәт ёхлән муй полиция хуца рәпитты ёх;
- ◆ ән вәты хуят нәңена лупд ки, телефонән муй банкомат хуца мулды ута нәратты мосл, щит аң вера.

Ин депәлты хуятат ванкўтлы нявремәт пида путәртман вухат долумты питсәт. Вантә, нявремәт иса пурайн интернет хуца юнтләт муй па мулды ут вантләт, щирн нынана пушхиелән пида путәртты мосл, ләдн дыв ән вәты хуятат пида аң путәртсәт, дыведа аң эвәлсәт па елды ши атум вера аң питсәт.

Югра мўев Прокуратура тахи ёх ясаңдал щирн, интәм мошенникәт

телефон хўват путәртман арсыр щирн вухат долумдәт, дыв арсыр ювра путрәт нумса пундәт, хәннехә психологической гипноз щирн дыведа эвәлты оңцитл па ши юпийн вухдал китл па китум хәннехә (рўщ щирн курьер) ёша мәллә. Ши ёх пида елды уголовной верат верлдыйт.

Нынана вәты мосл, банкәт хуца «защищённый, резервный, специальный, безопасный счёт» әнтәм, тәп мошенникәт щиты лупләт. Телефонән хуца арсыр китум ссылкайта луңты ән мосл.

Мошенникәт щиты вухат долумты щир тайләт:

1. Мәттә «банк» эвәлт звонитләт па лупләт, хуты хәннехә вухдал давәлты щира «безопасный счёт»

верты мосл па шив иса вухат пунты, SMS-код лупты, AnyDesk, TeamViewer программәйән телефонә омасты. Щит верты ән мосл.

2. Дыв Госуслуги па банкәт хурасуп дываса сайтәт верләт па арсыр ссылкайт хәннехә китләт, депәлләт, хуты хәннехә нәтты ләңхаләт. Тәса вантаты, ям сайтәт хуца «https://» па «туман» хәншман питл. Па щирн верум ссылкайта луңты ән мосл.

3. Социальной сетят мухты мир депәлләт, хәншләт, хуты няврема муй ләхәса нәтты щира вух китты мосл. Нын ши юпийн сораשאк ләхсән пида путәртаты, яна муй ропәх лўведа нәтты мосл. Итәхәт хәншләт, хуты нәң мойлупсы холумдән, тәп щит ёша павәтты пәта вух сухуптәты мосл, щит ищи

депәлтәты вер.

4. Дыв хәннехә лупләт, хуты мулды тахия вухат ки пунты, ләпәт хәтл мәр 300% шойт вух ёша павәтты мосл, щит дываса верум платформайт, щитәт cbr.ru сайт хуца арталәты мосл, лицензия нәпек тайләт муй әнтә.

Муй верты мосл, хән нәңена мошенник хуят звонитләт:

1. Трубкайн пунаты па сораשאк банка звонитаты, ши карты кел номер сайтән муй па банковской картайн хәншман вәл.

2. Тәм номер интернет google муй па yandex хуца хәншаты, итәх мошенникәт тайты номерәт щәта хәншман вәлләт.

3. Пиращ хуятәт! Нын телефонлән хуца «Стоп мошенник» приложения омасты мосл (щит МТС, Билайн, Мегафон хуца). Банк хуца «Доверенный абонент» вер верты мосл, пиращ хәннехә банкомат хуца ар вух ёша вўты пурайн банк эвәлт имухты ши олаңаң рәт ёхлала лупләт.

Югра мўев Прокуратура тахи ёх лупләт, хуты полиция хущи рәпитты ёх немәлт пурайн телефондал хўват уголовной верат олаңаң лупты ән питләт, ши тумпи мессенджерәт щирн дыв ищи немхәнты ән звонитләт.

Нынана муй нын рәт ёхлән мошенникәт мулды атум вер ки версәт, ши олаңаң сораשאк полиция хуца лупты мосл.

Хәнты ясаңа тулмащтәс:
Надежда Рагимова

Тата мосванан, вэйт дор тылдь 9-мит хэгл вүш эвэлт па 10-мит хэгл вэнт, Ёмвошн Югра мўев Ремёслайт хотн наука щирн щит тэхи кэщайт немасыя вэйтантупсы версэ, мата ут пурайн ийха арсыр кэртэ па вошэ эвэлт а́кташум ханнехуятэ вой лүвэ эвэлт сыр-сыр пурмэсэ эвэтты вэнлэ́сыйт.

▲ О.К. Манасбаева репатайдал олаңан айкелэ́т тэл

Лүвэ́т эвэлт пурмэ́сэ́т эвэтты вэнлэ́сыйт

Сырыя ийха юхтум хэйт-неңэ́т елпийн ям вүща ясаң округев Ремёслайт хот кэща не Марина Кабакова тэс. Лүв путэ́ртэс, тэмэщ наука щирн верум вэйтантупсы лыв немудты пурайн а́н па лэщэ́тыйлсэ́т. Имудты олн Москва хон воше́вн Россия мўв луватыйн «Увэ́с мўв ташэ́т» ёма́ңхэ́тлэ́т ма́нсэ́т. Щи хэ́тлэ́тн лүв арсыр э́мэщ пурмэ́сэ́т лүвэ́т эвэлт тэса па хурамэ́ңа эвэтты рүщ ики Андрей Гаврилов пи́ла вэйтаны́лэ́с. Тэм хэ араткем ол ма́р лүвэ́т пи́ла ре́питл па каша́ң пүш сыр-сыр ванлэ́тупсэ́та Россия мўев луватыйн я́ңхэ́л па верум пурмэ́слэ́л ванлэ́л. Тэм тэса вера́нтты ханне́хэ́ев хотте́л э́хлэ́л пи́ла Югра мўвн Горно́правди́нск вошн вэ́л. Ремёслайт хот кэщайтн немасыя Ём-

воша вохсы, лэ́дн лүв округев луватыйн вэ́лты ханне́хуятэ́ ищиты ве́ритты кемн лүвэ́т эвэлт сыр-сыр хурамэ́ң пурмэ́сэ́т верты ат вэнлэ́тсэ́лэ. Вантэ́, итэх айла́т э́х щикүш ла́ңхэ́лэ́т лүвэ́т пи́ла ре́питты па а́н вэйтлэ́т, муйса́р лүва́та па ху́тыса катлэ́сты ра́хл. Ремёслайт хот кэща не яса́т ю́пийн ийха а́кташум ханне́хуятэ́ елпийн иску́сствове́д не Наталья Фё́дорова яса́ң ма́сы. Лүв, вантэ́, ар ол ма́р наука щирн округев ху́ща иску́сствове́д не́ңа вэ́л па шуши мирэ́т лүвэ́т эвэлт арсыр пурмэ́сэ́т лэ́щэ́тум щира́т ямсы́ева вэйтлэ́лэ па щит ола́ңан сыр-сыр айкелэ́т тэса лэ́щэ́тты веритл.

Н.Н. Фё́дорова ям вүща яса́т верма́л ю́пийн путэ́ртэс, ху́ты арсыр лүвэ́т пи́ла шуши мирэ́т, хэ́нтэ́т

па вуха́лят и́йс пурайт вүш эвэлт ту́ңщи́ра́ңа ре́питты хо́шсэ́т. Лыв тумпе́дн ю́рн э́х лүвэ́т эвэлт хурамэ́ң пурмэ́сэ́т па версэ́т.

» Щит па́та кэ́т шура́с му́лтас и́йс пурайт вү́шэ́т эвэлт верум пурмэ́сэ́т та́м хэ́тлэ́т вэ́нты музе́й хотлү́вн та́йлэ́йт, – щиты Наталья Фё́дорова не́хмэ́с.

Ща́лэ́та лүв лупэ́с, лүвэ́т эвэлт верум пурмэ́с ищи́па каша́ң ханне́хэ́ лүв щира́лн верэ́с па хурамэ́ңа лэ́щэ́тэ́с.

» Ма та́мхэ́тл ны́нана пи́тлум ванлэ́тэ́ты щима́щ пурмэ́сэ́т, мата ута́т Росси́я арсыр музе́й хотэ́тн XIX-мит нэ́пэ́т вүш су́хэ́нтты ол пураитн вэ́сэ́т. Ищи ху́расуп и́йс пурмэ́сэ́т щу́ңка́т ны́н та́п округев луватн вэ́лты ме́т ай кэ́ртэ́тн хэ́нтэ́т-

вуха́лят кү́тн XX-мит нэ́пэ́т су́хэ́нтты кемэ́тн вантты веритсэ́ты. Ин компю́тер ху́ща ямсы́ева вантлэ́ты вү́ды э́хлэ́ кирты ню́ки келэ́т. Щи келла́л кү́тэ́лн ищиты ин лүвэ́т эвэлт верум ню́ма́р пү́талыет у́нтасн ий́ха кэ́рэ́тман вэ́лэ́т. Ща́лэ́та па каша́ң ню́ма́р лү́в ху́ща щити вү́лэ́т та́юм кэ́ща арсыр ай хэ́н-шет хурамэ́ңа эвэ́тты ве́ритэ́с. Щи кинь́ща катра пурайн хэ́нтэ́т лүвэ́т пи́ла щиты щити ре́питсэ́т. Каша́ң пурмэ́с, мата ут лү́в эвэлт вэ́с, иса хэ́ншийн лэ́щэ́тсэ́т. Нын та́та, алпа, уша́ версэ́ты, ху́ты ню́ки келэ́т па лүвэ́т иса вү́ды эвэлт ищи́ версыйт. Щи вер па́та лыв ий́ха ямсы́ева па хурамэ́ңа вантэ́слэ́т, – та́миты Н.Фё́дорова лүвэ́т эвэлт пурмэ́сэ́т верты ола́ңан айкелэ́т тэс.

А.М. Гаври́лов путэ́ртэс, муй ху́расуп лүвэ́т пи́ла округев ху́ща та́м и́йсн ре́питты ра́хл. Лү́в яса́ңла́л эвэлт уша́ и́йс, щит ар пелэ́к вү́ды па кү́ра́ң вой, арсыр бизо́на́т, носоро́га́т па вес ики о́ңта́т, мата ута́т Ла́нал ас рү́ва ола́ңатн та́м и́йсн вой-хү́л велпа́с э́хн иса вэ́йтлэ́йт.

Ме́т я́м лү́ва́т, лү́в щира́лн, мата ута́т эвэлт ху́рамэ́ң па та́щэ́ң пурмэ́сэ́т тывлэ́т, щит ищи́па вес вой о́ңта́т. Щита́т, вантэ́, округев ху́ватыйн ома́сты ас и́йра́тн каша́ң пү́ш лику́мла́т. Мү́ң мўев луватыйн щима́щ вес хор ики лү́ва́т па о́ңта́т, алпа, 20 му́лтас шура́с и́йс пураит вү́ш эвэлт улэ́т.

Щит, тэса вера́нтты хэ́ев яса́т щирн, ше́ңк я́м па не́ва́щ лү́ва́т. Щит эвэлт сыр-сыр пурмэ́сэ́т лэ́щэ́тты веритла. Мү́ң округев мўва́тн вес хор ике́в о́ңта́т еша́ питы е́лпупа́т. Вантэ́, лыв ул́тыя та́хила́л пү́ңа́лн арсыр па́та́р вух та́йты

тэхет итэх пураитн вэлдэт. Ши вер унтасн дыв питыя айн-айн йилдэт.

А. Гаврилов верум ай-келдт ширн, уша павдтты веритсүв, Якутия мүйвн ищиты вес ики лүвдт мүй оңтат тэм йисн ям арат вэйтды па верднтты хан-нехуятта ям вух саты тынылы. Тэп ши мүйвдн вес хор вой оңтат лоньщ хураспет па хулыева нувет. Вантэ, йистелн потум мүйвн, ёңкдт күтн улдэт па тэп хошум хдтл рүйвн питты кемн нух етлдт.

Щдлта лүвдт пида рэпитты хэ путдртдс, лүв ширдлн, вес хор оңтат мет ймдт мулты хурамдн па мосты пурмдсдт лдщдтты вердтн. Тэп ши оңтат па итэх вевтам тдхет оңдт вулдт хуща тдйлдт. Щитдт имухты мосл картыйн нух эвдтты, лдлн еллы щимдщ лүвдт пида рэпитты кемн немудты вевтам вер ал па тывдс. Оңдт лүвдт щит и вер, кимит вер – щит вес ики ел, ёш па күйр лүвдт. Ши утлал иса немудтыя дн па рдхлдт. Хдн щит эвдлт мулты пурмдс верты питлдн, дыв тдлднелдн кдтна питлдт.

А. Гаврилов ясддлал ширн, мүй Югра мүйевн мет ям па мосты лүвдта ищипа күйрн вой па вүй оңтат лүдтдсдт. Вантэ, күйрн вой оңдт ёша вүйтн кемн имухты щимдщ вөн ушн-сдщн юхдтлүйн, мдта йитл эвдлт па мүй хурасуп пурмдс верты рдхл. Мет ям па хурамдн пурмдсдт кулшдкд вдтты оңдт йитлал эвдлт эвдтты веритл, айшдк пурмдс – мет ай оңдт йитдт эвдлт йистелн лүвдт пида рэпитты хан-нехуятт лдщдтлдт. Щдлта па сдр юкдн вдтты вүйтдн оңдт йитдт шеңк лдптдт. Щит пдта щит эвдлт мет ай, хурамдн хдншет еллы эвдттыя веритлдты. Тэп

и вер ши күйрн вой оңдт хуща вевтамд ёхдт йил. Хдн ндн ши лүв эвдлт мулты пурмдс лдщдтсдн ки, айн-айн ши пурмдсэн эвдлт оңдт дыййин тдйты вуй шүйкдт нухлы пелд етты питлдт. Вүй оңдт арсыр ёхартдт ширн мднл па ши лүв эвдлт ищиты сырсыр пурмдсдт верднтты хдннехэ верты веритл.

Щдлта вдндтйлдты ширн дктдшум хдннехуятт елпийн лүв тдсэ эвдтты не Ольга Манасбдевд айкелдт вердс. Лүв ясддлал эвдлт уша йис, 12-мит ол лувдтд ювмдл пурайн Анадыйр вошн вдтты пидтс. Тдм неңев Бишкек вошн Киргизия мүйвн нувитдрум илпия юхтдс, тэп лүв тдмхдтл вднты Чукоткд мүйв кимит рдт мүйвдд иса лүйддтмдн тдйлдл.

Вантэ, щдтд айтелдн ендмдс, вдс, дшколдйя йдхдс. Ёхдт па щдлта Хабаровскдй госуддрственной педдгосудрственной институт тдхел хуща «учитель рисовдния и черчендия» ширн вет ол мдр вдндтлдс, Анадыйр вошн еллы вдс. Щиты вдлупсы хүйвдтн ар пелдк лүвдт эвдтты тдхетн рэпитдс. Ши киньшд рдпдтд верлал олдддн ийхд юхтум хдннехуятт елпийн лупдс:

» Ши арат лүв эвдлт мд арсыр хдншет па хурамдн, пурмдсдт эвдтты лдңхдсум, ши олн немудты пурмдс дн па тдйсум, ши пурмдсийет лдтты ширд вух ищи дн тдйсум. Щит пдтд вес вой оңдт эвдлт лднтпдңкдн нувит пүйи ики хурас лухдтсум. Ши пураитн мд велци лувдт эвдтты хотн рдпдтд мушдтсум па и тдлдщ мдр дл лднтпдңк унтасн хдлум нувит пүйи хурас лдщдтсум па кдщд ёхлдмд мдсдм. Ёхдт ши пүйи хурасдт, арсыр хдннехуятт айкелдт ширн,

А.М. Гаврилов лүвдт пида рэпитты шир вдндтл

Лүвдт пида рэпитты верд вдндтйлдты хдйт па неңдт

мдтты ки, Москва хон вошн йм тын саты еллы тдщдң ёхд-неңд ел тынысыйт. Щдлта айдтд арсыр лүвдт эвдтты пурмдсдт лдтсум па тдмхдтл вднты щиты ши рэпитлум.

Еллы О.К. Манасбдевд путдртдс ийхд дктдшум ёхлүйвд-неңлүйвд, мүй ширн арсыр ай рав шүйкд хдлум вес вой оңдт йидпдтты рдхл. Ши вер пдтд дыв хушдлд лүвдт эвдтты тдхийн рэпитум кдщд хдйл катрд пурайн, мдтты ки, есум йиңк эвдлт хдшум сывороткд йиңк тындң кев эвдлт лдщдтум хушдп дыйпия шдшмдс. Щдлта ши сывороткд тдйты йиңкдң вдн хушдпд вес вой оңдт тдлднелдн метшдсл. Кдт тдлдщ мдр оңдл ймсийевд ши тдхи хуща тдйсдл. Ёхдт ши вес ики оңдл нух тдлсдл па ар пелдк эвдлт тдсэ артдлсл па ушд

версдл, оңдт лүвл неш и ай шүйкие хдлум тдхи иса дн па тдйс. Тэп ши вердт юпийн лүв кдщдйл вес хор ики оңдт эвдлт ар мосты пурмдс тдсэ эвдтты вүйднтдс.

Кдт хдтл мдр округев эвдлт юхтум хдннехуятт лүвдт пида рэпитты вдндтдсийт. Па мет юхи хдшум күтдтн мүй округев Ремдслайт кдщд не Марина Кабдковд пидд вдйтантййлсүйв па иньщдссдв, мүй ширн дыв вдндтйлдты верлал тдм шосн сухнуптдсийт. Лүв лупдс, тдмдщ лүв эвдтты ширдт пидд дыв мет олдң пүй тдтд вдндтййлсдт. Лүв ясддлал ширдтн, шеңк мосты вдйтантупсы верднтты хдннехуятт пдтд тдм хдтлдтн лдщдтсдт.

Путдр хдншдс па хурдт вүй:
Влдимир Енов

Сүмәтнюл кәртән хәнты вәлүм хоттел хуятат вәйтантайлсәт

Хәлүм хәнты хоттел җәх Сүмәтнюла юхәтсәт

Вәйт дор тыләш 7-9-мит хәтләтн Нуви сәңхум район Сүмәтнюл кәртән хәлүм хәнты хоттел җәх ийха әктәшийлсәт. Щит Ваньшавәт кәртән вәлты семьяйт: Гындышевәт, Молдановәт па Шадринәт. Тәм вәйтантаупсы «Самутнел» рәт община тәхи хуятат ләшәтсәт.

Вәйт дор тыләш 7-мит хәтләтн мойң хуятат Сүмәтнюла юхәтсәт. Лыв пурмәслад пида вәлты хотлада тәсыйт, лапәтсыйт па щи юпийн кәрт ванты мәнсәт. Олңәлн лыв кев хурас тәхия яңхсәт, мәта ут тәм ванән Вулаң Отечественной далын ләясум па нух питум кәртәң җәхләд пәта пүншы. Щи кев хураса лыв әня лыптат пунсәт па далъ хәрәтн пәрум хуятлад нәмәлмәсәт.

Щи юпийн худыева Сүмәтнюл кәрт карта хур пүнла мәнсәт. Тәм хур лывела «Торум Маа» музей җәх мойләсәт. Щи хур әхтыйн музейн рәпитты не Раиса Германовна Решетникова Сүмәтнюл кәртәң ими Ольга Ефимовна Скакунова (Гындышева) пида рәпитсәңән. Ольга Ефимовна далъ пурайн 9 тәл луватн Сүмәтнюл кәртән вәс.

Карта ешалт долъман Маргарита Владимировна

Туева (Юмина) путәртәс, хута лыв хотәл тәта вәс, ай пура олдал нәмәлмәс. Раиса Прокопьевна Гришкина (Шадринна) ищи тәм кәртән сема питәс па енмәс. Ащел монтерә рәпитәс, хән тәта вәлты семьяйт Ваньшавәт кәрта каслуптәты питсыйт, лыв мет юхи хәшум артән щив касәлсәт.

Лыв пиләла Сүмәтнюл кәрта юхтум нявремәдәл па хилыдал тәса хәләнтсәт, муй аңкидал па аңқанкидал путәртсәт па уша версәт, хути лыв дердал тәм ай кәртие эвәлт мәнләт.

Щәлта мойң җәх хәнты музей хота тәсыйт, щәта айлат эви Сандра Ирган лывела путәртәс, хути Сүмәтнюл кәрт йис пура вүш эвәлт вәс.

Лапәтсыйт па щи юпийн худыева вәнта мәнсәт. Щәта лыв воньшумутәт әкәтсәт па мосты турнәт уша версәт. Етнола якты

хәр ләшәтсәт, хута вәнлат па айлат җәх әмща па кашина-амтәңа яксәт.

Кимит хәтләтн алаң саты левмел юпийн вән хуятлад йир-поры верты мәнсәт, нявремәта па вулаңдалын ләясум айлат җәх олңәң кина ванлтәсы.

Хәтл кутуп юпийн мойң хуятат пәта кәсупсы версы. Юхтум җәх рәт ясәңән путәртсәт. Кашәң хоттел җәх нәмәлмәсәт, хути хәнты ясәңән вәнт войт, воньшумутәт, юхәт муй па хотәң пурмәсәт нәмәлтыйт. Нявремәта тәм ясәт па хәтл вәнты нух вәндтәты мосәс.

Тәлаң хәтл худыева юхтум мир хәнты ясәңән «вүща», «па ям вәла», «пә-машипа», «нянь» па па әл ясәт путәртсәт. Етн па ийха әктәшмелн арсыр верәт олңәң ясаң тәсәт.

Юхи хәшум хәтләтн шуши мирәт әмәңхәтл постәсәт. Мойң хуятат әмәң сүмәт юха щәшкан сух пүләт йирсәт. Сүмәт юх хәнты мирев пәта – щит вулаң па әмәң юх. Лыв пойкшәсәт, ләлн мирев яма па түнщирәңа ат вәс, вәнтәтн-ийңкәтн ар ләтут ат вәс.

Түтәң хоп лавәлтәл мәр нявремәт хәнты юнтупсәтн юнтсәт. Еша вәс түтәң хоп юхтәс па мойң хуятат па ям вәлүм па пәмашипа верман юхлы мәнсәт. Тәм вәйтантаупсы олңәң лыв хүв нәмты питләт.

Мойң җәх путремуман омәссәт. В. Ирган китум хурңән

Валентина Ирган

хәншум айкел

хәнты ясәңа тулмаштәс:

Надежда Ильина

Арсыр увас мират кўтн ар щимаш хуят вэл, хуйтат сыр-сыр верат тәса верты хошлāt. Итәх хәннехуятāt йма хурāt хәншлāt, тәса па хурамāңа арилāt, яклāt, шўкщālāt, ёнтāслāt, әмāщ пурмāсāt верлāt.

Саха (Якутия) мўвн ищи щимаш хәннехә вэл, щит хурāt хәншты хә Юрий Спиридонов. Тām ол тови сухāнтты елпийн Ас нопātты тылāщн Санкт-Петербург вошн, хән Увас мирāt институт сот ол постāсўв, лўв пилēла вāйтантупсы вәс.

Хурāt хәншты увас мирāt вулаң хә

Юрий Васильевич 1952-мит одн Ас нопātты тылāщ 28-мит хātлāн Якутия мўв Анабарской район Косистый кертāн (Бухта Кожевникова тāхийн) Лаптевых щорāс хонāңан нуви тўт шивалāс. Лўв āңкел-ащел вўлы лавālты хуятāңа вәсāңн па нөрүм мўв хўват вўдылāл пилā касālсāңн. Лўв айтелн āңкел-ащел пилā йңхман рāt мўвл вантсālэ па щи хурасāt сāmлапанумāсладапитсāt.

1979-мит одн Юрий Васильевич Ленинград вошн А.И. Герцен немпи институтн Увас мирāt вәнлтийлты тāхи етшуптāс. Лўв художественно-графической факультетн вәнлтылāс. Юрий Спиридонов профессиональной хурāt хәншты хуятā йис.

Увас мирāt институт профессор хә А. Петров лўв олāлн лупāс:

» Юрий Спиридонов мет олāң хуятāt кўтн профессиональной хурāt хәншты хә йис. Увас мирāt кўтн щимаш хуят шимл, мултыкем шуши мирāt хәннехуятāt графика щирн хурāt хәншлāt, щит питы-нуви ольпātн. Лўв па хәншāң ольпātн хурдал хәншāl. Щи тумпи лўв питы-нуви щирн ищи хәншты веритл па кев хурасāt верты хошл. Ар пўш ёңк эвālт верты кев хурасāt кāсупсийн нух питылāс. Тām шēңк ушāңсāщāң хәннехә, арсыр вәрат верты хошл. Увас мир

▲ Ю.В. Спиридонов

институтн вәнлтылум ёх эвālт лўв атэлт Россия вулаң хурāt хәншты хә йис. Щи тумпи лўв Саха (Якутия) мўв народной художника вэл, тām ищи вән нем. Юрий Васильевич па хон пелāk мўвн ищи вәлы. Лўв хәншум хурдал «Искусство народов Арктики» хурāң ванлтупсэтн шивалāты рāхл. Тām ванлтупсэт па хон пелāk увас мўвātн лēщātты питсыйт, щит Канада, Аляска, Гренландия, Норвегия, Швеция па Финляндия.

1992 – 1994-мит олātн Ю. Спиридонов мўвтел мир ЮНЕСКО тāхи лēщātты щирн «АртАрктика» («Искусство Арктики») верн мўң мўвев эвālт кәщā хәя вәс. «Артпром де Арктик» хурāң ванлтупсийн оргкомитет тāхия луңман вәс. 1993-мит ол вўш эвālт Якутск вошн художественной галерея кәщā хуятā павātсы. 1997-2000-мит олātн Якутия

▲ Лаптевых щорāс хонāңан, 1985-мит ол. Ю.В. Спиридонов хур

▲ Кочевье, 2017-мит ол. Ю.В. Спиридонов хур

мўвн хурāt хәншты ёх тāхийн кәщā лāңкār хәя йис. 2002 – 2017 олātн 15 ол мār лўв Якутия мўв художникāt союз тāхи кәщāя вәс. Лўв рāt мўвālн увас мирāt хурāt хәншты хуятāt пāта мет олāң «Ургэл» немпи хурāt ванлтāты тāхи (рўщ щирн «картинная галерея») лēщātāс па щи тāхи кәщā хәя йис. Ин тām вәнты щи тāхи рәпитл, хута арсыр хурāң ванлтупсэт лēщātлдыйт.

Лўв хәншум хурдал Россия мўв арсыр вошātн па па хон пелāk мўвātн сыр-сыр хурāң ванлтупсэтн шивалāты

рāхл. Щи хурдалн увас мирāt хәннехуятāt, рāt мўвл хурасāt шивалāлāн, щит «Вечерняя музыка», «Белые ночи», «Отдых оленей», «Хозяин Момских Гор», «Мой путь», «Могины предков», «Исландия», «Дорога на карьер. Нерюнгри», «Первый дом на земле Нерюнгри», «У моря Лаптевых» па па угāt. Хәншум хурдал хўват Юрий Спиридонов ванлтāl, увас мир хәннехуятāt рāt мўвел таклы вәлты āн веритлāt па и щирн, и нумāсн мўвел-автэл пилā вәллāt.

Путār хәншāс:
Надежда Вах

Ма ай мириём

Щимăщ нѐм тăйс етнхот, мăта ут Мўвтел шуши мир ёмăңхăтл пурайн, вăйт дор тылăщ 9-мит хăтлăн, «Торум Маа» нѐмпи йис пурмăсăт давăлты тăхийн лэщăтман вăс. Тыв Ёмвошăң ёх па мойң мир юхтыйлсăт.

Мет сыры хăңхэп хўват шăшман хурăң ванлтупсы шивалăсум. Щит, нѐш, Ёмвошăң хур верты ими Наталья Прутяну верум хурдал. Лўв Ёмвошн арсыр шуши мир

ёмăңхăтлăтн па кăсупсэтн немасыя хăнты, вухалъ па юрн хăннехуятăт хурăт вўс. Ин щитăт вантсўв.

Нухды юхăтмемн щăта шивалăсум, хутыса «Торум

Ёмăңхăтла юхтум мир Маа» музей рѐпатнекăт па па тăхет ёх арсыр хăрăт, ариты-якты хот альты щира етнхота лэщăтсăт. Айлытывеа мирăктăщийлты щипитăс, тăм муй тум пелăкн щисащăс: «Вўща вѐла!»

па «Паша олэн!». Тăмхăтл шѐңк хăтлăң хăтл!

Ёмăңхăтл олңитсы. Юграевн вѐтаң ариты не Вера Кондратьева «Ма мыхэм» («Ма мўвем») арл арисăлэ, округ нарăстыăшкола ёх нарăс юхăтн юнтсăт.

Югра мўв шуши мир вѐлупсы давăлты вер тăты не Людмила Алфѐрова вўща верăс:

» Вўща вѐлаты, тынăң ёх! Тăмхăтл Ёмвош и ёмăң рѐп хуца щи арат арсыр мир лăхсăңа щираăктăщсăт, Най ёшлўв иты нын эвăлтана ям па хошум! Округ шуши мир эвăлт вѐн пѐмашипа ясăң луплум щи ёха, хуйтат хўв мўв эвăлт мўң хуцева мойңа юхăтсăт. Тăмхăтл тăта Россия Увăс мўвăт эвăлт айлат хуятăт вѐллăт. Щи тумпи ма Сърханл, Нижневартоск, Югорск, Нях па па вошăт па къртăт эвăлт хăннехуятăт шивалăсум. Тăмхăтл – Мўвтел шуши мир ёмăңхăтл! Мўң щикўш ай мир, тѐп мўң олңевн иса тăхетн вăйтлѐ. Округ

Кѐща ёх вўща верлăт

Ёмвошăң киргиз мир имет

Вайтантыйдсҕҕн

Иван Сандрин эвэл пида

Нумсҕҕ юнтҕтн юнтҕт

кҕҕайта па па мирҕт ҕха вҕн пҕмашипа луплум, хути нын мҕҕ пелҕва нҕтман па лҕхсҕа вҕлдҕты, хути нын мҕҕ рҕт Югра мҕвев ищи сҕмҕҕа тҕйлдҕты! Ёмҕҕхҕтл пида! Тҕлаң ҕш, тҕлаң кҕр!

Россия мҕв Совет Федерации сенатор хҕ Александр Новьухов лупҕс:

» Тыңҕ лҕхсҕт! Югра мҕв ешҕҕ ҕх! Хҕв йистелдн тҕм мҕвн мҕҕ шуши мирлҕв вҕлдҕт, нявремҕт ҕнумлҕт, мҕвев лавҕлман тҕйлдҕт. Тҕмхҕтл иса мҕвн вҕлды хҕннехуятҕт шуши мир эвҕлт вҕндтҕйлдҕт, муй ширн мҕв-авҕт лавҕлман елды вҕлды мосл. Тыв вҕлҕҕ ҕх, айлат па вҕн хуятҕт юхҕтсҕт, лыв кҕтҕлдн путҕртман уша верлҕт, хутыса елды йис вҕлупсҕл тҕты мосл. «Югра лылнуптҕты» оса тҕхи хуятҕта вҕн пҕмашипа ясҕҕ луплум – лыв рҕпатаел олаңҕн ҕнтҕ тҕп Россия мҕвевн, па хон пелҕк мҕвҕтн ищи вҕйтлҕы. Вҕлем, ешавҕл тҕҕ верҕт «Концепция устойчивого развития» поступсыя хҕнш-

лҕйт. Ёмҕҕхҕтл пида! Худыева шуши мирҕта вҕн пҕмашипа ясҕҕ луплҕв, хути нын йис вҕлупсы лавҕлман вҕлдҕты!

Югра мҕв айлат ҕх верҕт тҕты департамент кҕшҕа лҕҕкҕр хҕ Александр Пономаренко лупҕс, елды и ҕшн, и нумҕсн округ шуши хҕнты, вухаль па юрн мирҕт йис верҕт тҕты мосл.

Вҕща верҕс па хон пелҕк Эфиопия мҕв ануа мир хҕннехҕ, ООН кҕшҕа лҕҕкҕр хҕ Оджот Оджулу:

» Вҕща вҕлаты! Паша олҕн! Ин ма тҕп шци ясҕҕт вҕйтсум. Ма нынана Эфиопия мҕв шуши мир эвҕлт вҕща ясҕҕ китлум. Мҕнҕма шҕҕк ҕмҕш, хути ма Югра мҕв шуши мир пида тҕм ҕмҕҕхҕтл постҕлум. Тҕм хҕтлҕт мҕр ма уша версум, йина па тҕта вҕн кҕшҕйт шуши мира нҕтлҕт. Ма вҕлҕҕ ҕха вҕнт шушия яңхсум па уша павҕтсум – лыв нҕтлҕйт. Нын округҕн эвҕлт вҕндтҕйлдты мосл! Тыңҕ хуятҕт, Мҕв-тел шуши мир ҕмҕҕхҕтл пида!

Ёшҕҕалдн хурамҕт верлҕт. Л. Гурьева верум хураҕт

Ёхҕт етнхотн хҕнты «Ёмвош ҕх», «Тром-Ёван-Мокут», вухаль «Луи сам» ариты неңҕт, «Моньш хот» тҕхи нявремҕт па Ёмвошн Киргизия мҕв диаспора ҕх етнхот альман арисҕт, нарҕссҕт, лҕҕтарҕт лҕҕҕтсҕт.

Шци юпийн хҕнты ими Мария Эккерт хҕншҕҕ ҕнтум лҕмҕтсухлал, хҕнты не Надежда Костылева хҕншет пида тыюм лҕмҕтсухҕт альсҕҕҕн. Наталья Величко ҕҕкел Евдокия Андреевна Нҕмысова шҕҕҕт тыюм лҕмҕтсухҕт ванлҕтҕты тҕс.

Елды мойң мир арсыр хҕрҕта мҕнсҕт. Хуйтат кҕссҕт, хуйтат шуши мир нумсҕҕ юнтупсҕтн юнтсҕт, хуйтат хҕншет пида лавҕлты утҕт версҕт, хуйтат лҕпи сҕвсҕт па па шуши мир верҕт олаңҕн уша павҕтсҕт.

Юхи хҕшум пурайн мойң ҕх хошум йиңк, соламат па турн шай яньшсҕт. Ям нумҕсн ҕмҕҕхҕтл эвҕлт юхи шци мҕнсҕт.

Путҕр хҕншҕс:
Людмила Шульгина

Няврэмт пүпи хот тэты вэндтйлдэт

Айлат хуятт йис верат уша паватлэт

Пүпи якты хот ашкола

Ёмвошн 2017-мит ол вўш эвэлт Округ творчества хот хуца пүпи якты ашкола вэл. Щит верас па олаң ух тэты хэя Тимофей Алексеевич Молданов вэс. Тэнлуп тылаңн 2025-мит олн ух тэты хэя Пётр Тимофеевич Молданов паватса.

Пүпия пойкашты вер – щит Евразия па Увас Америка вэнт мўвэнт вэлты ар мирев тэюм вер. Тамхатл пүпи хот – щит пүпия па ханты мирев тайты арсыр лэңхата пойкашты вер, пүпи хотн арсыр арат па луңалтупат верэнтлайт. Совет лаш вэлумн пүпи хотат верты ан есалсайт, щирн калта, лэңха пойкашты ан рэхас. 1980-мит олатн кэща ехлүв увас мирев йис вэлупсы пела па семн вантты питсат, хантэт йис верата нэтты питсат.

1988-мит олн Е.Д. Айпин пүпи хот арат тайты Сэрханл хантэт ийха акатсалдэ. Аган юханан пүпи хот верас. Щи пүпи хот Эстония эвэлт юхтылум ехн лылаң хура ханшайт, дыв кэщаел Леннарт Мери вэс. Ищи ол Сэрханл хантэт па увас хантэт йха акатсайт Ёмвошн «Торум Маа» музей хуца пүпи хот верантса.

1991-мит ол – пүпи хот елды тэты ол. Щирн пүпи хот Сўматвош (ин

Нуви саңхум) район хуца Вўтвошн верантса. Лылаң хур там пўш Эстония эвэлт юхтум хур вўты ики А. Линтроп вўс, Е.А. Шмидт па музыка щира вэлты ех Г.Е. Солдатова, О.В. Мазур, К. Лазар аудио ханшсат. Щи ханшум утат Тимофейн Молданован хулыева непека пунсайт па арал пелак ханшум утлал лўв киникайта версалдэ. Вўтвош пүпи хот юпийн Касум мўвн иса тэхетн пүпи хот верты щи олңитса.

2016-мит олн «Пүпи якты хот» Россия нематериальной наследия щира верса, 2022-мит олн па «Антология шедевров народной культуры России» щирн ханшса. 2017-мит олн Пүпи хот елды тэты пата округев хуца Пүпи якты хот ашкола щи тывас.

Олаң ух тэты ики Тимофей Молданов щи олаңан путартас:

» Хан ма ханты йис верат пида рэпитты питсум, манема имухты уша йис,

пүпи якты хот – щит мўң йис нумсэв, щата мўң Найлўв-Вэртлўв хулыева ардал, щата мўң вэлупсэв. Щит пата пүпи хот аратиса пўш ханшты питсум, щи кўш ар тэхетн рэпитсум, иса пўш ханшты пищат вэйтты питсум.

1991-мит олн ма нумас пунсум Вўтвошн ван пүпи хот верты, щи нумсем па «Югра лылңуптаты» немпи шуши мир оса тэхи мирн (Т.С. Тоголева кэща неча вэс) вана вўсы па ван пүпи хот щи версўв. Ма щи пүпи хот арат хулыева непека пунсалдм, арал пелак киникайта версалдм. Эхат па Татьяна Александровна Молданова пида мин ар пүпи хот лылаң хура верантсумн. Щи 1990-мит олатн Андрей Александрович Ерныхов, Семён Егорович Тарлин худна вера ван икеңан ан вэснэ. Лын худна ван икет эвэлт вэндтйлсэңан, щит Пётр Иванович Сенгепов, Данил Николаевич Тарлин, Тимофей Николаевич Тарлин па па ех эвэлт. Щирн мата пүпи хот ар

ма ханшсум, щи арат еха ма́слам, щиты щи Андрей Александрович ариты питас. Эхат па 2015-мит олн, хан Касумн пүпи хот верантса, мўң ашкола олаңан путартты щи питсўв. «Торум Маа» музей хуца этноакадемия тэхи (В.Н. Кочетыгова кэща неча вэс) верса. Эхат па мўң округ творчества хота тэсыюв, щит 2017-мит ол вэс. Щирн ма «Положение о Школе Медвежьих игрищ» непек ханшсум, программа версум, кэщайн щи непека́т еш посн пунсайт. Щиты щи «Пүпи якты хот» ашкола тывас.

Муй пата ма щи нумасн юхатсаюм, муй пата ма щимаш ашкола версум? Щи нумасн 2015-мит олн юхатсаюм, хан пүпи хот юпийн мўң путара хойсўв, няврэмлўв пида рэпитты ан питлўв ки, пүпи хотэв щи вэтшадэв. Мин Татьяна Александровна пида 1990-мит олат эвэлт олңитман кашаң ол няврэмат рўтьщаты картата яңхсумн па щадэ.

та нявремәт пүпи хот луңалтупата вәндтәсмән. Муй тәхета яңхсумн, иса тәхетн нявремәт вәндтәсмән. Саранпауль вош хуца «Мань ускве» нәмуп нявремәт картан 1994-мит олн иши мин луңалтупат пида рәпитсумн, щата Петя Анямов айдат пух вәс. Лүв вухаль ясаңа ханты луңалтупат тулмащтәс. Ма лүвела щитат рүщ ясаңан путартсум, лүв па рәт ясаңа тулмащтәс па вухаль ясаңан луңалтупат верәс.

Щиты ши тәм верәт тәты олңитсайт. Иса ши нәпәт верәт ки вантты, мет олаң пүш нявремәт пида луңалтупат верты Татьяна Александровна питәс. Ши вер Вүтвошн вәс. Лүв нявремәт рүщтәты тәхия яңхәс, ма ши пурайн Тәпәл вошн вәндтәйлдсум. Щәлдтәса ши нявремәт вәндтәты вер иса тәхета мәнты питәс. Щирн Вүтвошн муйсәр вер ям вәс, нявремәт худыева ясаң тайсәт, щата дыв ханты ясаңан луңалтупат верәнтсәт. Ма нәмтемн, щирн Саша Молданов вәс.

Ольга Александровна Кравченко «Нумсәң әх» нәмуп нявремәт картан вера ар мосты вер верәнтәс. Нәмләм, и смена юпийн мүйң луңалтупат Касум күйлуп хотн ванлтәсүв. Мира вера әмәщ вәс. Тәп лупты мосл, Касумн луңалтупат мүйң рүщ ясаңан верәнтсүв, нявремәт ханты ясаң ән тайсәт.

Ма ин нәмәслум, ям ши әшкола тывәс, ин нын ши вер елды тәты питләты па әх нынана иши нәтты питләт, ванттемн, Касум нявремәт шив хуцман вәлдәт. Па ин нәмәслум, ям ши Касумн Ольга Александровна культурно-антропологической әшкола верәнтәс па «Нумсәң әх»

нәмуп нявремәт карт ләщәтәс. Ма щиремн, лүв әрәлн ши Касум мүйң әхлүв ханты верәт пәда керләсәт па щит пәта пүпи хот иши елды мәнты питл.

Пүпи хот әшкола яңхты нявремәт худыева хән ханты арәт ариты питләт, и-кәт хуят ариты ки питләт, щит ям. Ин нын, Петя па Саша пида ариләтн, щит пәта нәмәслум, мүйң нәртама ән рәпитсүв, ин па нын юпенән па әх па шәшумләт, щиты ши йис верев елды мәнл. Муй вүрн па пүпи хот елды мәнл, щит тәп нәң вәлән.

Пётр Молданов лупәс:

» Пүпи хот – щит щимәщ вер, мәта ут ма елды тәты каш тайлум, щит ма хотәң әхләм вер. Аңкем-әщем ши пүпи хот верәтн 1990-мит оләт эвәлт вәлдәңән, дыв ар пүпи хот хәншмел пәта ар луңалтупат, ар ар лылаң хурәтн вәлдәт. Тәм 2025-мит ол тәнлуп тылащ эвәлт ма әщем ешнәл эвәлт пүпи хот әшкола верәт ма ешнәлама ши вүслам. Ин ма яма вәдем, тәп ма әремн пүпи хот әшкола верәт елды мәнләт. Мәнәма пүпи хот верәт елды тәты мосл, мәнәма ши вер әмәщ па ма хонңемн иши нумәсн вәлты әх вәлдәт, дыв ма итема пүпи хот нумәсн вәлдәт, пүпи хот арәт ариты каш тайләт. Тәмәщ әшколайн нявремәт ханты ясаң вәндтәләт. Тәмхәтл мәнәма кәл, пүпи хотәв елды мәнты питл. Мәнәма кәл, нявремлүв пүпи хот верәта ләңхаләт, Касумн, хән лаборатория верантсүв, иши ши вер кәләс. Нәмәслум, алпа, мүйң пүпи хотәв елды мәнты питл, мүйң пүпи хотәт верты питлүв. Ма онтпәң няврем луваттәйн вәдмемн пүпи хотәта тәтылясюм, щәлдта па айдат хәя ювмемн ши тәхийн вәсум, нәмәсыя

Т.А. Молданова нявремәта Пүпи якты хот тәты верәт ванлтәл

вән хәннәхә нумәсн тәп ин юхәтты питсаюм, ин ма вера ләңхалум пүпи хот верәт елды тәты.

Татьяна Молданова ши вер олаңән путәртәл:

» Мет олаң пүпи хот арәт ма нумсәма, ма сәмема хойты питсәт, хән 1988-мит олн Новосибирской консерватория эвәлт юхтум эвидам пида Вүтвоша йис арәт хәншты яңхсум. Щирн ма сәмема мет вера Кузьма Семёнович Молданов па Данил Николаевич Тарлин ариюм арәт хойсәт, әхәт па 1991-мит олн ма Вүтвошн пүпи хотн вәсум.

Мәнәма пүпи хот – щит ханты мирев лыд рүв, щит ханты мирев нумәс, әр па щом. Пүпи хотәв ки вәтшәлзәв, мүйң па хән хантыя хәтлүв. Муй кема вәна йилум, ши кема щиты ши нәмәслум. Ин мәнәма кәл, йис верәт дыв сахтәла мүйң нумәслүва әнт юхәтләт, ши верәта вәндтәйлдты мосл. Щит пәта хән Пётр пүпи хот әшкола верәт елды тәты нумәс пунәс па ма эвәлдтема ши верәт елды тәты пицәт иньщәсты питәс, ма нәмәсты питсүм, ма вәна ювум хәннәхә, арсыр суртәт вүншсум, щит пәта па әх пәда ән

вантлум, юкан нумсәтн вәлум, тәп сәмема мәстум верәт верлум. Пүпи хот арәт – щитәт ши ма сәмема мәстум утәт. Ма яма вәдем, йис пүпи хот верәт ясаң вәтшум хәнтәта ән мосләт. Ши вер вәйтман ма иши-мурт пухема нәтты кашашсум. Ма лыпи нумсәмн шиваләсум, муйсәр әш хувад дывты хантыя тайты әхлүв елды шәшумләт, хән ханты семн вәлупсы пәда вантты питләт. Ма шиваләсум, ши әш хувад ки мәнләт, Япония мүйвәтн вәлты «Но па Кабуки» нәмуп театр вүша юхәтләт. Щит пәта ма уша версум, муй вүрн ши театр хуца рәпитты әх вәндтәлдыйт. Ши нумсәт вәна вүйман па мүйң йис хәнтылүв пүпи хотә вәндтәты верәт пәда вантман ма ши кашашсум нявремәт пида рәпитты. Муй ши вер эвәлт тывл, ән па вәдем.

Округ луваттәйн вәлты пүпи хот әшкола тәм оләтн вәна йиты питл, ин мосл вухаль мирев пүпи хот вәна тайты па сәрханл мирев пүпи хот елды тәты. Ин ши верәт яма вәты әх мосләт па ши верәта вүйантты әх мосләт.

Путәр хәншәс:
Пётр Айев

Ийха лўңатты ки, 76 ол мэр Тэвлинэ рэт ёх нявремэ па ай ёх вэнлтуман вэлдэ. Щит Анжелика Николаевна Орехова (Тэвлина), лўв 23 ол мэр Русскинской кэрт ашколайн пушхат вэнлтуман рэпитл. Щалта Фаина Николаевна Фахрутдинова (Тэвлина), лўв 27 ол нявремэ пида рэпитл па Татьяна Андреевна Сайнакова (Тэвлина), лўв 25 ол мэр ашколайн айлат ёх вэнлтал.

Тэвлинэ хоттел, ёх – нявремэ вэнлэты хуятэ

Т.А. Сайнакова (Тэвлина)

Татьяна Андреевна Сайнакова (Тэвлина) 27 ол мэр Русскинской кэрт ашколайн ай нявремэ вэнлтуман вэл па ши кўтн рэт ясаңа па литература верата айлат ёх вэнлтал. Лўв вэнлтум нявремдал рэт ясаңа па увас мир литература хўват ханшты вер кэсупсэти ванкўтлы нух питлат. Вэнлэты вер тумпийн Т.А. Сайнакова (Тэвлина) кашаң ол Русскинской кэрт «А.П. Ядрошников немуп Мўв-Ават па Ханнеха» йис пурмэсэ шавиты хотн вўдең ёх кэсупсы пурайн па па кэртэң ёмаңхатлатн вэнлэты хэрэ лэщатл. Сэрханл мўв хантэт ясаңа ариты-йкты вер ванлтал, луңты арэ, моньшэ, йис пурэат ай ёхлўва путэртэл. Кашаң ол шуши мирлўв пата «Ханты, вухаль па юрн ясаңатн путэр ханшты вер» немпи диктант лэщатл.

» Няврем вэнлэты вер – ма пэтема щит иса вэлупсем. 1930-мит ол

А.Н. Орехова (Тэвлина)

ванты ханты мир ханшты вер таклы вэс. Тамхатл па йилуп ширн вэлупсы тывас, мўң иса муй мосл, ханшты па лўңатты хош-лўв, компьютер хуца иши ханшты вэнлтыйлсўв. Тэп вэнлэты вер щиты лэщатты мосл, лэлн нявремэ мата эмаш ат вэс кашаң хатл йилуп верат олаңаң уша паватты, – щиты Т.А. Сайнакова лупл.

Вэнлэты вер пата Т.А. Сайнакова ям арат ишаң непекаң па тынаң мойлупсэти катлуптасы.

Анжелика Николаевна Орехова (Тэвлина) 1969-мит ол вэйт лор тылаңн 15-мит хатлаң сема питас. 2001-мит ол вўш эвалт Русскинской кэрт ашколайн история по обществознаия урокэң тэл. 2013-мит олн ашколайн «Югра мўв олаңаң вэнлэты вер» музей лэщатас па интам вэнты щата кэшая вэл.

2002-мит олн Анжелика

Ф.Н. Фахрутдинова (Тэвлина)

Николаевна хон Петра вошн А.И. Герцен педуниверситет хуца вэлты Увас мир институт етшуптас.

Нявремэ пида рэпитман, мет сырыя апрэң имие рэт ханты ясаң дылңуптаты лэңхал. Щит пата арсыр ширн урокэ лэщатл, лэлн шуши мир йис верат па рэт ясаң елды тэты. Русскинской кэрт ашколайн вэнлтыйлты нявремэ лўв пилэда Тэрумюхан хонаңаң вэлты хантэт йис лэрэ лэщатн уша верлат. Щиты нявремэ 15 рэпата лэщатсат.

А.Н. Орехова ашколайн пўншум музейн арсыр йис верат олаңаң уша паватлат па непека пунлат. Щалта лўв вэнлтум нявремдал Россия мўв сыр-сыр вэн вошэти нумсаң кэсупсэти кэслат па нух питлат. Кашаң ол лўв айлат ёх пида «Письмо, посылка солдату-земляку» вер лэщатл. Щиты лыв унта-сэлн мўң солдатлўва 50 арат посылка китсы. А.Н. Орехова Русскинс-

кой кэртэң Вулаң Отечественной дала яңхум, дала хэрн ухлал пунум па дала пата тарма рэпитум хуятэ олаңаң «Нумас не-пек» киника ханшас па еслас.

Вэнлэты верат тумпийн Анжелика Николаевна шўкшэты вер тэса вэл. Щиты лўв эвет-пухат сак кэрэти па арсыр хурамэ сак эвалт верты вэнлтал.

А.Н. Орехова эмша па вешката рэпиттал па арсыр кэсупсэти кэстал пата сыр-сыр мойлупсэти па ишаң непекаң тайл.

Фаина Николаевна Фахрутдинова (Тэвлина) 1967-мит ол ван хатлуп тылаң 29-мит хатлаң Сэрханл вошн сема питас. 1987-мит олн Ёмвошаң педучилища етшуптас. Ши юпийн рэт кэртала керлас па хатл мэр пушхат лавалман тайты «Пашар» немпи хотн рэпитты питас. Щиты вэлупсэл хўват рўтьшэты вўша йиты вэнта тэпиет пида рэпитас. Тамхатл вэнты вэнлтум пушахлал па лыв аңкидал-ашидал лўвела ям, хошум пэмашипа ясаңат путэртлат. Кэртэң ёхн ишиты сэмана тайлы. Вантэ, пушхат лавалты вер тумпийн лўв оса рэпата вешката тэс. Ипўша хуятата нэтасман, кўш, вератн, кўш, ясаңатн мир кўтн вэс.

Щиты Тэвлинэ хоттел ёх 76 ол мэр нявремэ вэнлталат. Ширн Тэвлинэ хоттел ёх ар ёр пунсат, лэлн Русскинской кэртэ вэнлэты верат тэса лэщатман ат вэсат.

Путэр ханшас:
Анжелика Орехова

Киникайт ханшты ёх «Силава» тахийн вәсәт

Ас нопатты тылаш 19-мит хәтл вүш эвәлт па 23-мит хәтл вәнты Югра мүйев луваттын III-мит финно-угорской мир писателәт вәйтантупсы вәс. Сырыя киникайт ханшты хәннәхәйт Ёмвошн рәпитсәт, еша әхәтшәк «Силава» нәмуп этнопарк тахи ванттыя Кондинской района тәсыит.

Щи рүтыщаты тахи кәща нәңев Ольга Александровна Актаева мойң хәята-нәңәта «Силава» тахел олаңән, хутыса катра Конда мүй вухаләт вәсәт, арсыр айкеләт тәс. Сыры ийха әктәшум киникайт ханшты ёх елпийн вухаләт поэтесса нә Алла Фёдоровна Копьева лүв рәт мүйл олаңән лүңтар лүңтәс.

Әмәш лүңтар хәләнтмел юпийн О. Актаева путәртәс киникайт ханшты ёхлала, хуты пенсияя мәнмал пурайн нумәсн юхәтсы, муй ширн тәм Силава вухаләт ёх вәлүм кәртән щимәш рүтыщаты тахи хәннәхуятәта ләщәтты рәхл па кашәң пүш тыв юхтылды рүщ па арсыр па мирәт хәннәхуятәта айкеләт ләщәтты, муй ширн тәм мүйн катра вухаләт вәсәт па муй хурасуп культура лыв тайсәт. Щи пурайн О. Актаева тәм Силава йис кәртән тәп ай павәрт хотләнқи таймал, хута лүв вәтща ширәлн вәлты питәс. Щиты вәлты-холты күтн Урай вошәң кәщайт 2008-мит ол лүңән лүв хушәла юхәтсәт па лупсәт, хуты лүң тылщәт мәр әшколая яңхты нявремәт пәта рүтыщаты тахи Силава кәртәлн ләщәттыя мосл. Щи тахи нявремәт пәта Ольга Александровна тәса верәс па әхәтшәк щи кәщайтн шәңк сәмәңа тайсы, арсыр верәтн иса нәтсы. Щи ол вүш эвәлт кашәң айшәк муй вәншәк вер лүв хушәла ймсыева елды мәнты питәс. Россия

▲ О.А. Актаева финно-угорской писателәт пила. В. Енов верум хур

мүй луваттын вәлты хәннәхуятәт кашәң лүңән тыв юхтылды па рүтыщаты тәм йис вухаләт кәртән вүйәнтсәт.

Ийха әктәшум финно-угорской писателәта О. Актаева арсыр айкеләт тәс, катра тәм Силава кәртәлн вухаләт вәсәт. Тәта па араттелн 16-кәм хоттел ёх вәлты-холты ширләл ләщәтсәт. Ар пеләк хәннәхә вой-хүл велләслуман па воньшумут әкәтман вәсәт па хулыева хотәң войт енмәлсәт.

Щи тумпийн тәта питы вухсарәт енмәлты хот па вәс. Имудтын 1953-мит ол пурайн Силава кәртәл ләп тәхәрсы. Тәта вәлүм хоттел ёх Половинка кәрта хулыева касәлсәт, хута Учинской хүл вүты тахи рәпитәс.

Щәлта кәт ол юхды пелы

Луговой кәрт эвәлт тәм Силава кәрта и пиршамум ики юхтәс. Лүв О. Актаева айкеләт верәс, тәм ай вухаләт кәртәлн сәма питәс па енмәс. Әхәт тәта вәлүм колхоз хушәла лүңәтты хәя рәпитәс. Щи хә ясәт ширн, тәм Силава кәртәлн катра нянь па сыр-сыр мүй хәрийн енумты ләтутәт енмәлсыйт, колхоз хушәла йм арат дов па пәсты мис тайсы.

Елды «Силава» рүтыщаты тахи кәща путәртәс, вүлаң дәләт юхтум пурайтн тәм кәртәл эвәлт дәләстәя араттелн 11 хә китсы. И ики тәп дәләт сухнум вер юпийн юхи юхтәс. Щит Ольга Александровна ащел ики – Александр Кузьмич Белобородов. Щи киньща нивл хәннәхә хулыева ар дәләт хәрәтн хулт пелы вәтшәсыйт. Кәт Корчемкины опраш нәм тәюм яйңән дәләсум

тахи хушәла и хәтәлн пәратсыйңән. Лүв ащел шәңәтики катра, мәттыки, щимәш айкеләт вермәл, Советской Союз маршал Г.К. Жуков щиты путәртәс:

» Хан Сибирь мүй солдатәт дәләстә китлүм, ма нумәслам ймсыева мәнләт. Щи увәс мүй ёхлүв нәмудты дәвәртәң вер эвәлт ән пәлләт, вәщкәта дәләсләт па лыв рәт мүйел шавитыя хошләт.

Щәлта О. Актаева Силава кәртәлн кев сохәл ләщәтәс па дәлән вәлүм ёх нәмләл шив нух хәншәлә. Щи вер тумпийн щи сохәла лүв дәләт юпийн тәм кәрта юхтум па колхоз хушәла рәпитум хә ёх нәмәт ищи хәншәс. Вантә, щи хәйт дәлән па вәсәт па мүй рәт мүйев ищиты дәвәлсәт. Щәлта Алла Копьева дәләт вер олаңән лүңтар лүңтәс:

Фотография есть на стене,
Дед погиб молодым под
Берлином,
Но оставил на этой земле
Он своё продолжение –
сына ...

Чтобы враг не напал на
страну,
Чтобы как в сорок первом
не вышло,
Внук ушёл на Донбасс, на
войну

Среди сотен мужей и
мальчишек ...
Фотографии две на стене,
Молодые, как будто два

друга.
В сорок пятом дед пал на
войне,
А вчера повстречался он
с внуком.

Щиты О. Актаева мойң хәята-нәңәта «Силава» тахи олаңән, хута Конда мүйвәлн йис пурайн вухаләт вәсәт, айкеләт тәс па ванлупсы ләщәтәс.

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Ваньщавāt кэртāн шуши мирāt хātл постāсы

^ Ёмāнхātл постум кэртāн хуятāt

Вāйт дор тылāщ 9-мит хātлāн Ваньщавāt кэртāн мўвтел шуши мирāt хātл постāсы. Мўң вэлэв, хути мўв луваттйин арсыр мирāt вэлдāt. Кашāң мир хуятāt дыв юкан вэлупсы, культура верāt тāйлдāt, дыв юкан Ная-Вэрта пойкщāлдāt.

Мўң ёмāнхātлэв «Опращлўв сый» щирн немātсэв. Олнāлдн кўлуп хотн хāнты йис путār хэлāнтсўв, хута путāртсы, муй щирн мўв тывāс. Щи путār тохтāң вой олāңāн йил, хутыса лўв йиңк илпи эвāлт мўв нух

талāс. Хāнты мирн тām йис путār йис вўш эвāлт тāды.

Щāлта мўң елды Нелли Григорьевна Пичёрская (Кондина) хот вāнты мāнсўв, щāта «Йис хāнты хот» тāхи лэщātман вāс. Нелли Григорьевна хот пўңāлдн

турн хот вермал. Щи турн хот лыпийн хāшап йирāс па хотл елпийн иса арсыр хāнты пурмāсāt пунāс па нух эхтāс. Кашāң пурмāс пўңāлдн непек йирāс, хута хāншман вāс, хутыса тām муй тум пурмāс хāнты щирн немātлды. Нявремāt

щи пурмāсāt ймсыева нух вантсāt, непекн лўңātсāt па щи ясāң сыяңа путāртсāt. Щиты щи ясāят нумāсладā питсāt.

Тāmхātл вāнты хāнтэт пāта хўл велпāслāты вер мет вулāң вера вэл. Хāнты

^ Хāнты вэлупсы пелы әмāщ вантты

^ Хāнты кәр

Тут юх пай

В.Н. Тимиргалиева (Молданова) хиднедал пила

ёхлүв ши унтасн вух па дьтут ёша паватлдат. Нелли Григорьевна ищиты хўд велпәсләты пурмәсәт хотд едпелдн пунәс. Мойң хуятат путартсәт, муйсәр хўлат Асн па юханәтн велпәсләты рәхл па хутыса ханты ширн ши хўлат немәтлдыйт. Мата утат дыв ханты ширн лупты ән веритсәт, Нелли Григорьевнайн путартсыйт. Щәлта дыв нәмәлмәсәт, муй ширн хўд велды пурмәсәт, юдн тайты анәт-сәнәт немәтлдыйт.

хотдал тайсәт, нявремдал енмәлсәт, дьтут кавартсәт па па арсыр мосты вер версәт. Ши тумпи вәнтән воньшумутәт, мосты турнәт әкәтсәт. Хот войт пәта турн верты йнхсәт, икидал пила рыпакләсәт, итәх неңәт вой велпәсләсәт.

Щиты ханты мир имет ханты мир вәлупсы па йис верәт лавәлман тайлдат па елды тәдәт.

Еша вәс худыева мойң хуятат «Увәс хурамәт» немпи хәдмит тәхия шәсәт. Щәта дыв вертутәң хуятат ванлтупсыя питсәт. Ши тәхийн кәртәң неңәң Вера Никитична Тимиргалиева (Молданова) па Юлия Петровна Гындышева верум па ёнтум сухдал эвәлт ванлтупсы ләщәтсәңә.

Кашәң ханты не хотәң верәт тумпийн ёнтәсты хошәс. Хотәң ёхдала ләмәтты сухәт, кўра ләмәтты утат ёнтты мосәс. Ёнтум сухдал, лўв арсыр хурамәтн хурамтсәлә.

Кашәң хәтл тайты па рәпата щира ләмәтты сухәт шимл хурамәтн версыйт муй па иса хурамәт так-

Ши юпийн мўң худыева «Шуши мир верәт» немпи кимит тәхия мәнсўв, щәта мойң хуятат кәртәң имийн Юлия Петровна Гындышевайн лавәлсыйт. Лўв мойң ёх пәта камн ханты кәрн епләң нянь, воньшумутәң нянят па мәләң хўлат паләс. Лўв хущела юхтум хуятат епләң увәс мўвн ёнумты воньшумутәт дьсәт па путартсәт, муй ширн ши воньшумутәт рўщ па ханты ширн немәтлдыйт.

Щәлта дыв нәмәсәт па лупсәт, муй ханты имия хотәлн верты мосл.

Йис пура вўш эвәлт ханты имет арсыр верәт ләщәтты хошсәт. Дыв

Нявремәт юнтләт

ды ёнтсыйт. Ёмәңхәтләтн ләмәтты сухәта па аршәк хурам ёнтсы. Кашәң ханты хурам мулты ясәң тәл. Итәх хурамәт хәннәхә па лўв хотл лавәлләт. Арсыр тәхетн вәлты хәннәхуятат хурамәт дыв ширдалн ёнтсәт. Ши хурамәт хўват уша йил, мата мўв эвәлт хәннәхә вәл.

Юхи хәшум тәхи «Увәс мир юнтупсәт» ширн немәтман вәс. Щәта нявремәт па вән хуятат ханты мир моньшупсәт па юнтупсәт уша версәт.

Хәнтәт па увәс мирәт иты ищи кўтәлн кәссәт па сыр-сыр юнтупсәтн юнтсәт.

Вой-хўл велпәсләты па вўлэт тайты хуятата таксәра, кәсәңә, пәстыя, пәлтаплы вәлты мосл. Кашәң ёмәңхәтл пурайн айлат ханты ёх па икет кўтәлн кәссәт, мет апрәң хә ёх нух питыйлсәт. Тәм хәтл мўң ищи щимәщ кәсупсәт па әращты верәтләщәтсўв.

Ма нәмәслум, щимәщ ёмәңхәтләтвўраңн ханты мирев нявремәт дыв рәт мирелвәлупсыолаңануша верләт. Щиты мўң ханты мирев йис культура верәт елды тәты па лавәлман тайты питләлўв.

Валентина Ирган хәншум айкел ханты ясәңа тулмащтәс:
Надежда Вах

Даль пура имет – вэн рэпата

Тәмхәтл ма путрем даль пура ям рэпата имет олаңан. 23-мит февральн Советской Армияев вэн ёмәңхәтл. Щит әнтә тәп икет ёмәңхәтл. Юхи хәшум Вудаң Отечественной дәлев мәнум вўш эвәлт 35 ола йис. Щит мет тўтәң па мет картәң даль.

Юлн ши пурайн шуши кәртәлән, вошдалн хәшсәт имет, нявремәт, пирәш икет па кәшәң, мәшәң хә ёх.

Лыв дәңкәрләдә, порәхләдә питәс мўв лавәртуп, кев лавәртуп вән рэпата. Лыв даласты пурмәс версәт, детут еңмәлсәт, тәйтү ут версәт, мис вой тәйсәт, йиңк хўл, вәнт вой велпәсләсәт.

Ма интәм ясәем тәдем и Тәк кәртәң не олаңан. Даль пурайн айлат хәнты не Татьяна Кузьминична Неттина ар етум вер верәс. Әл хән лупла ши-

мәш мирев олаңан: лўв сәмңәләл пўншмәл телн хўл велты, рэпатая сәмвохл иса пунсәлэ.

Татьяна Кузьминична лўң пурайн холупн, союпн, посәң – волнайн хўл велпәсләс. Товийн – варс пәлн, ёңк пәлн велпәсләс. Катра – Тәк пусәлн. Тәл велпәсләл – щит пәл-пелкәт, ёңк холпәт, сойпәт. Юханәтн, пусләтн, ас кимләтн омәсл. Ас хәлты юпийн кәншәл дыләң йиңкуп тәхет. Муй арат ёңк похләс, темәс, щит хуйн вәйтлә. Тәп луплум, иса мир киньши ар хўл велдяс,

планәл тәрматыйс.

Даль пәрүм юпийн пәтилеткайн Татьяна Кузьминична – хўл велпәс тәс моньшнә колхоз ёхләлн звено кәшәя пириша. Йилуп рэпатая лўв иши әрләлн вўянтәс. Лўв звенайл вет ол планәл 264 процента тәрматсәл, государствая мәс 95 тонн 600 кила арат «нуви сорни», «ас сорни».

Татьяна Кузьминична хўл велпәс верләл тумпи па арсыр рэпата верантыйс. Худта па ән партлә лўв сәмл – вух кашәң каркама, хәрщия па тармәш рәпитсәлэ. Яма рәпитмәл

пәта лўв ар пўш колхозн, районән, округн тынәң мойлупсәтн мойдылсә, ям ясәңән путәртыйлсә, тәйл ар Почётной Грамота.

Советской государствалўв ям рэпата верл па әнт юремәслэ. Татьяна Кузьминична мойләсы «За Трудовую доблесть» медальн.

Мўң колхозевн ар щимәш хәнты не вәл. Вўшә ясәң па хўв тәрүм нын вәлаты, тынәң йис имет!

М. Максимов,

Сўмәтвош район
«Ленин пәнт хўват»
газета, № 8 (1686),
тәнлуп тыләш 23-мит
хәтл, 1980-мит ол

Югра мўвев ёх Вудаң Победа хәтл пәта така рәпитсәт

Вудаң Отечественной даль пурайн Ханты-Мансийской национальной округ Омской областя луңман вәс. Югра мўвев ёх далайсум ёх пәта вән нәтупсы тәсәт.

Щиты даль мәр 45 процентарат хўл велман вәс. Самаровской хўл эвәлт арсыр епләң детутәт верты тәхийн 30 миллион хўләң консервайт есәлсыйт. Ши тумпи даль хәрәта ёх пәшкәйн суләң хўләт китсыйт. Далайсум хуятәт мәләң хўл пида гречневой дант дety шеңк мосман тәйсәт.

Далә мәнум хәйт юка-

на пирәш икет, имет па айлат ёх вәнән войт велпәсләсәт. Тынәң вой сухәт унтасн па хон пеләк дәхсәң мўвәт хуша арсыр мосты пушканәт, танкәт па па уәт ләтсыйт. Ийха лўңәтты ки, 1941-1945-мит олаңн 20,8 миллион шойт вух тынәң сухәт мәсыйт.

Вуракәт сорашәк нух питты пәта Югра мўвев мир: 1,12 миллион центнер арат хўл, 21 шурәс пуд

мис вуй, 350 шурәс пуд нянь па 20,8 миллион шойт вух мәсәт.

Югра мўв ёх иса муй версәт, дәлн мўң солдатлўв сорашәк нух ат питсәт. Ийха вухәт әкәтсәт па заводәта, фабрикаята китсәт. Ши унтасн Омск вошн танкәт, йиңк идпийн яңхты хопәт, тухләң хопәт па па мосты утәт версыйт. Щиты Ёмвошн вәлүм далайсум офицерәт

имет «Боевая подруга – фронту» тухләң хоп верты пәта 3 350 шойт вух әкәтсәт. Самаровской фабрично-заводской ашколайн вәнлтылум айлат ёхн әкмүм 3 шурәс мултас шойт вух унтасн «Трудовые резервы» танковой колонна версы.

Ши тумпи ёх эвәлт лухәт, тухләң хопәт верты пәта немасыя сохләт ләшәтсыйт. 1943-мит олн Ёмвошәң леспромхоз ёх ёх эвәлт пушкан пәта немасыя утәт версәт. Ёх па турнәт эвәлт лекщитты пәта живица, скипидар, деготь, арсыр пуртәнәт па мосты утәт ләшәтсыйт.

Людмила Гурьева

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№16 (3676), 21.08.2025

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция
Главный редактор –
Алексеева Н.Г.
Телефон (3467) 33-17-52 (д.500)

Заместитель главного
редактора – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-17-52 (д.502)

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.
Телефон (3467) 33-17-52 (д.503)

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52 (д.510)

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:
ООО «Печатный Мир г. Сургут»,
ул. Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**
Тираж **2166** экз.
Заказ **3427**
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.